

Portal Województwa Lubuskiego

Kobiety też miały swój wkład w zwycięskie powstanie wielkopolskie

©Marta Jamińska / Lubuskie Centrum Informacyjne

Kategoria - Kultura i dziedzictwo

Data publikacji -23 stycznia 2026 godz. 10:44

Co ma Stare Polichno do powstania? Jak się okazuje bardzo wiele - tu także mieszkali powstańcy, a ich rodziny żyją tu do dziś.

Może nie były na froncie, ale to właśnie kobiety pełniły rolę łączniczek, sanitariuszek, czy kucharek dla oddziałów powstańczych. Bez nich nie byłoby

zwycięstwa.

W czwartek 22 stycznia 2026 r. w świetlicy wiejskiej w Starym Polichnie odbyła się konferencja popularnonaukowa „Kobiety w powstaniu wielkopolskim i ich drogi do niepodległości”, zorganizowana w ramach III obchodów upamiętniających zwycięskie powstanie wielkopolskie.

W hołdzie tym, którzy odeszli

Wydarzenie rozpoczęło się częścią symboliczną – złożeniem kwiatów przy tablicy upamiętniającej **por. Franciszka Manieckiego, powstańca wielkopolskiego, uczestnika wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. oraz pioniera Ziemi Zachodnich**, związanego ze Starym Polichnem także jako wieloletni sołtys wsi. Następnie organizatorzy uczcili 80 lat polskiej oświaty na Ziemiach Zachodnich, spotykając się przy Ławeczce **Stanisławy i Bronisława Piotrowiczów – osób zasłużonych dla powojennego rozwoju edukacji w regionie**, a szczególnie w Starym Polichnie.

– Jestem wnuczką Franciszka Manieckiego, więc ma to dla mnie szczególny wymiar. Gdy znaleźliśmy stare dokumenty dziadka, od razu wiedziałam, będąc miłośniczką historii, że tego nie można tak zostawić, trzeba mówić o tej historii. Wiem, też ile nerwów kosztowała go ta działalność. Płacił za nią niepewnością i stresem. Dzisiaj to już trzecie obchody upamiętniające zwycięskie powstanie wielkopolskie w Starym Polichnie. Zorganizowaliśmy konferencję poświęconą roli kobiet w powstaniu wielkopolskim i ich drogą do niepodległości. Bez nich nie byłoby to starcie zwycięskie – mówiła **Dorota Ciołka-Wisniewska, społeczna organizatorka wydarzenia, miłośniczka historii i członkini Rady Kobiet Województwa Lubuskiego**.

Łączniczki, nauczycielki, społeczniczki

Część merytoryczną otworzył wykład inauguracyjny dr **Izabelli Kopczyńskiej z Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu** pt. „Rola kobiet w powstaniu wielkopolskim”. Tematyka spotkania wpisywała się w coraz silniej dostrzegany nurt opowiadania historii w sposób pełniejszy – z uwzględnieniem osób, które nie zawsze znajdowały się na pierwszych stronach podręczników, a bez których zwycięstwo często nie byłoby możliwe.

– To były bardzo ważne łączniczki czy kobiety, które edukowały pokolenia, uczyły języka, pielęgnowały język. Chcemy pokazać Lubuszanek w dziejach naszej historii, które przyczyniły się do rozwoju Ziemi Lubuskiej – z różnych dziedzin: społecznej, politycznej, gospodarczej, sportu, kultury i nauki. Kobiety te będą przez cały rok 2026 w różnych miejscach pięknie prezentowane i będziemy opowiadać o nich w różnych zakątkach naszego regionu. Będziemy o nich opowiadać wspólnie z Radą Kobiet Województwa Lubuskiego – mówiła **Natalia Burdz, pełnomocniczka marszałka województwa lubuskiego ds. równości**. Z kolei **Anna Kozak, przewodnicząca Rady Kobiet Województwa Lubuskiego** dodała: – Zawsze historia kojarzyła się z mężczyznami, ale zapomniano kobietach. Rola kobiet tutaj, na Ziemi Lubuskiej, ich praca i zaangażowanie, są nieocenione.

Powstanie wielkopolskie wybuchło 27 grudnia 1918 r. w Poznaniu – w atmosferze ogromnego napięcia politycznego i społecznego, w czasie wizyty Ignacego Jana Paderewskiego, który dzień wcześniej przybył do miasta i został entuzjastycznie powitany przez mieszkańców. Walki zakończyły się formalnie po podpisaniu rozejmu w Trewirze 16 lutego 1919 r., który w praktyce uznał rezultat powstania i wstrzymał niemieckie działania zaczepne wobec Polaków.

Ciche bohaterki

Podczas konferencji wielokrotnie podkreślano, że zwycięstwo powstania wielkopolskiego to nie tylko historia frontu i broni, ale również ogromnego zaplecza organizacyjnego i społecznego. Kobiety – choć zazwyczaj nie walczyły bezpośrednio – działały jako sanitariuszki, łączniczki i organizatorki pomocy, prowadziły kuchnie dla oddziałów powstańczych, pracowały w szwalniach, opiekowały się rannymi i wspierały lokalne struktury. Ich obecność była często „cicha”, ale kluczowa dla sprawnego funkcjonowania powstańczej codzienności.

W czasie powstania działania kobiet – w przekazywaniu informacji, pomocy sanitarnej i żywieniu – były po prostu niezbędne. To na pewno przyczyniło się do sukcesu powstańców – mówił **Piotr Wojtczak - sekretarz generalny Zarządu Głównego Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918 - 1919 w Poznaniu**.

Uczestnicy zwiedzili przygotowane wystawy: „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919” (**Instytut Pamięi Narodowej w Poznaniu**), „Kobiety w Powstaniu Wielkopolskim — ciche bohaterki zaplecza” (**dr Natalia Gorzkiewicz**) oraz ekspozycję „80 lat samorządności na Ziemi Santockiej” (**Michał Klisiński**). Następnie odbył się panel dyskusyjny moderowany przez **Agnieszkę Kopaczyńską-Moskaluk**, podczas którego głos zabrały m.in. **dr Izabella Kopczyńska**, **dr Natalia Gorzkiewicz**, **rekonstruktor historyczna Olga Dąbkiewicz** oraz **Dorota Ciołka-Wiśniewska - nauczycielka i wnuczka powstańca wielkopolskiego**.

Ważnym elementem konferencji było także przedstawienie współpracy Rady Kobiet Województwa Lubuskiego i Lubuskiej Rady Edukacji Regionalnej i Historycznej oraz omówienie aktualnych kierunków działań Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 (Koło Gorzów Wielkopolski).

Konferencja została zorganizowana przez **gminę Santok, sołectwo Stare Polichno** oraz **Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919** (Koło Gorzów Wielkopolski), przy współpracy partnerów: **Lubuskiej Rady Edukacji Regionalnej i Historycznej, Rady Kobiet Województwa Lubuskiego, Instytutu Pamięi Narodowej w Poznaniu i w Szczecinie oraz Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku**.

Wydarzenie odbyło się pod patronatem honorowym **Sebastiana Ciemnoczowskiego - marszałka województwa lubuskiego, Anny Synowiec - przewodniczącej Sejmiku Województwa Lubuskiego, Krystyny Sibińskiej - posłanki na Sejm RP, Marka Cebuli - wojewody lubuskiego** oraz **Mariusza Biniewskiego - lubuskiego kuratora oświaty**.

